

Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»
Полтавський інститут економіки і права

**ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ПРАВОВЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
ВИКЛИК ГЛОБАЛЬНОГО СВІТУ**

**МАТЕРІАЛИ
VI Міжнародної науково-практичної конференції**

19-20 травня 2022 р. || м. Полтава

УДК 330.111.66(477):34

Редакційна колегія

Надія М'якушко – докторка філософії у галузі політичних наук, кандидатка політичних наук, доцентка, в. о. завідувачки кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти, директорка Полтавського інституту економіки і права (**голова**).

Роман Шаравара – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри правознавства та фінансів, перший заступник директора Полтавського інституту економіки і права.

Руслан Басенко – кандидат педагогічних наук, доцент, заступник директора з науково-педагогічної роботи, міжнародної та грантової діяльності, завідувач кафедри правознавства та фінансів Полтавського інституту економіки і права (**відповідальний редактор**).

Сергій Короед – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри правознавства та фінансів Полтавського інституту економіки і права.

Валерій Бебик – доктор політичних, кандидат психологічних наук, професор, професор Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, лауреат Державної премії імені І. Франка в галузі інформаційної діяльності та Міжнародної премії імені М. Гоголя.

Олександр Лаврінченко – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу теорії і практики педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України.

Ольга Бацман – кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти Полтавського інституту економіки і права.

Наталія Рябокін – кандидатка філологічних наук, доцентка, завідувачка кафедри філології та соціально-гуманітарних дисциплін Полтавського інституту економіки і права.

Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу : Матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 19-20 травня 2022 р. / Полт. ін-т економіки і права ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» ; ред. колег. : Н. М'якушко (голова), Р. Шаравара, Р. Басенко та ін.; відп. ред. Р. Басенко. Полтава : ПЕП, 2022. 667 с.

У збірнику матеріалів представлено доповіді та повідомлення наукового зібрання вчених, організаторів освіти, науково-педагогічних працівників, фахівців-практиків, здобувачів різних ступенів освіти, які присвячені аналізу політико-правових, соціально-філософських, освітньо-педагогічних, фінансово-економічних та інших вимірів інноваційного розвитку України та світу. Окремо звернено увагу на протидію України російській військовій агресії та окреслено шляхи повоєнної відбудови країни.

Матеріали збірника будуть цікавими вченим, викладачам і здобувачам освіти, усім, хто залучений до науково-теоретичного аналізу сучасного світу.

УДК 330.111.66(477):34

**Рекомендувала до друку вчена рада
Полтавського інституту економіки і права
28 червня 2022 року, протокол № 7**

Автори несуть особисту відповідальність за повноту висвітлення досліджуваного питання, системність викладу матеріалів, достовірність наведених фактів та їхню автентичність, правильне цитування, академічну добросовісність.

Статті друкуються в авторській редакції.

© Полтавський інститут економіки і права, 2022

© Колектив авторів, 2022

Наталія Янчук

Стан і проблеми правового забезпечення сталого розвитку в Україні:
виклики XXI століття..... 226

Геннадій Аванесян, Яна Котюк

Медіація в господарському процесі: актуальні проблеми..... 230

Олег Біланов

Вимоги до договору сурогатного материнства..... 233

Вікторія Васіна

Фінансовий розвиток підприємств, економічна безпека як один із критеріїв
ефективного функціонування національної економіки України 236

Володимир Коваленко

Питання взаємодії громадянського суспільства та влади
на місцевому рівні..... 238

Андрій Коношенко

Ідеологія «братерства» в аксіології радянського будення
крізь призму агітаційного плакату 239

Вікторія Орел

Поняття, види та ознаки правових аргументів 243

Оксана Поклонська

Впровадження інституту медіації при вирішенні сімейних конфліктів..... 245

Дмитро Стрілко

Проблеми правового регулювання
недійсності договорів за законодавством України..... 247

Ірина Твердохліб

Доступне середовище. Чому це важливо?..... 249

Світлана Товста

Юрисдикція міжнародного суду ООН за злочини росії в Україні..... 252

Світлана Товста, Марія Лісовець

Загальна характеристика правового режиму земель
під сміттєзвалищами..... 256

Ольга Герчаківська

Система суб'єктів адміністративно-правового регулювання митних деліктів:
теоретичний наратив..... 261

Олександр Коротаєв

«Московська угода» 1945 року крізь призму
документів НКГБ УРСР..... 264

Тарас Найденко

Аксіологічний аспект ідеології і його конфліктогенний вплив на повсякденне
життя радянського суспільства..... 271

Денис Позов

Альтернативне врегулювання цивільних спорів:
загальна характеристика та джерела регулювання..... 275

Дмитро Томенко

Розвиток молодіжної політики України через залучення молоді до участі в
громадському секторі..... 277

Підписання та ратифікація Сінгапурської конвенції про медіацію накладає на Україну зобов'язання щодо забезпечення виконання її умов. Зокрема, необхідно врегулювати питання щодо сфери застосування медіації, процедури її проведення, статусу медіаторів. Також має бути визначено компетентний орган до якого мають звертатися задля забезпечення виконання угод про врегулювання спору за результатами медіації.

В Україні інститут медіації перебуває на стадії зародження, що й зумовлює та пояснює наявність численних наукових підходів до визначення її ролі. Зауважимо, що таким результатом, на який націлена медіація, є не просто примирення сторін, досягнення згоди для вирішення спору між ними, а прийняття компромісного рішення. Примирення сторін, досягнення згоди для вирішення спору між ними за переліком питань, що потребують урегулювання, є лише стадіями на шляху до досягнення кінцевого результату – компромісного вирішення спору.

Список використаних джерел:

1. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 6 листопада 1991 року № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>
2. Про медіацію: Закон України від 16 листопада 2021 року № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20>
3. Ільющенко Г.В. Медіація як альтернативна процедура врегулювання господарських спорів. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2019. Спецвипуск. с. 45-48. URL: <http://apnl.dnu.in.ua/2019/14.pdf>
4. Залізник В.А. Медіація у вирішенні господарських спорів Правове регулювання економіки. 2017. № 16. с. 171-179. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/24_11_2015/2017/19_pdf.pdf
5. Канарик Ю.С., Костюченко А.М. Медіація як спосіб вирішення господарських спорів. Держава та регіони. 2017. №4. с. 24-27. URL: http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/4_2017/6.pdf
6. Поліщук В. Проблемні питання відповідальності медіатора у господарських спорах. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/problemni-pytannya-vidpovidalnosti-mediatora-u-gospodarskyh-sporah/>

ВИМОГИ ДО ДОГОВОРУ СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА

Олег Біланов,

*старший викладач кафедри філософії та суспільних наук
Полтавського державного медичного університету*

Якщо раніше мова йшла про факт материнства, який базувався на підставі кровних відносин, то сучасний прорив у сфері медицини та репродуктивних технологій дозволяє розглядати й інші підстави для виникнення вказаних правовідносин.

Договір сурогатного материнства є ключовим механізмом процесу реалізації сурогатного материнства. Завдяки його положенням відбувається весь

шлях сурогатного материнства, виконуються зобов'язання, окреслюються права, визначається роль кожної зі сторін до, під час і після вагітності.

До схожих висновків приходять інші науковці та практикуючі юристи, зазначаючи, що такі специфічні правовідносини на сьогодні регламентуються виключно договором, оскільки належне законодавче регулювання фактично відсутнє [1, с. 174].

Слушно зазначає Ю. Левчук, що, по суті, договір про надання послуг сурогатного материнства на сьогодні є єдиним актом, в якому можливо передбачити варіанти розвитку подій з метою забезпечення безспірності подальших відносин [2, с. 82].

Особливу увагу вчені приділяють визначенню у договорі сурогатного материнства прав та обов'язкам сурогатної матері. На думку А. П. Головащук вказані питання повинні регулюватися цивільно-правовим договором, укладеним між сурогатною матір'ю, потенційними батьками та медичним закладом. Оскільки, на думку вченої, за допомогою положень договору можливо захистити інтереси учасників програми сурогатного материнства [3, с. 3].

На противагу викладеному, деякі науковці вбачають у визначених обов'язках сурогатної матері обмеження прав. Такі висновки пов'язують з тим, що жінка повинна виконувати рекомендації лікаря та обмежена у прийнятті рішення щодо свого тіла протягом всієї вагітності. Окрім того, сурогатна мати не може вирішувати будь-які інші питання без узгодження з потенційними батьками [4, с. 47].

Кодексом Республіки Казахстан про шлюб та сім'ю визначено, що договір сурогатного материнства укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню. Вказаний договір повинен містити інформацію про подружжя, які є замовниками, та сурогатної матері; порядок та умови здійснення оплати на утримання сурогатної матері; права, обов'язки та відповідальність сторін; розмір та порядок компенсації; форс-мажорні та інші обставини [5].

Однією з обов'язкових умов укладення договору сурогатного материнства за законодавством Ізраїлю є отримання згоди відповідного урядової комісії, до складу якої входять працівники соціальних та релігійних служб, а також лікарів [6].

М. В. Сопель визначає чотири умови за яких укладення договору з приводу сурогатного материнства вважається дійсним. По-перше, сурогатна матір повинна бути одруженою і мати своїх дітей, а її чоловік повинен брати участь в укладенні договору. Щодо потенційних батьків, то обов'язковою умовою для жінки є неможливість самотійно виносити і народити дитину. Одночасно один з подружжя обов'язково повинен бути донором генетичного матеріалу [7, с. 317].

М. П. Юніна оглядаючи міжнародну практику підтверджує той висновок, що єдиного підходу у держав до питань регулювання договору сурогатного материнства немає. На думку вченої, належне врегулювання питань, що виникають під час застосування допоміжних репродуктивних технологій, можливе у випадку прийняття міжнародних нормативно-правових актів [8, с. 88].

Аналізуючи міжнародний досвід, можна зробити висновки, що вимоги до договору сурогатного материнства є схожими. В першу чергу, договір укладається в письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню. Далі договір повинен визначати індивідуальні особливості конкретного випадку та з урахуванням законодавства, яким регулюється порядок його укладання.

Варто звернути увагу, що у зв'язку з тим, що за національним українським законодавством порядок укладення договору сурогатного материнства та його істотні умови визначаються загальними положеннями про договір, специфіка вказаного договору не враховується. Таким чином, перед науковцями стоїть чітке завдання щодо визначення правової природи досліджуваного виду договору та його істотних умов.

У науковій літературі можна зустріти різні пропозиції щодо істотних вимог договору. Деякі вчені вважають, що до істотних умов варто віднести місце проживання сурогатної матері під час вагітності; правові наслідки, що можуть наступати у разі недотриманням сурогатною матір'ю медичних вимог, в результаті чого може виникнути загроза життю та здоров'ю майбутньої дитини [9, с. 194].

На нашу думку, у кожному конкретному випадку сторони договору повинні максимально детально прописати всі умови, щоб вподальшому уникнути спорів та судових тяганин.

В цілому, у кожному договорі сурогатного материнства необхідно чітко визначити наступні умови. По-перше, оплатність чи безоплатність наданих послуг сурогатною матір'ю, по-друге, ризики та відповідальність сторін у випадку порушення умов договору, а також, конфіденційність, строки протягом який потенційні батьки можуть забрати свою дитину, форс-мажорні обставини, що виключають відповідальність сторін.

Список використаних джерел:

1. Юкало В. В. *Правові засади управління процесами надання медичних послуг із допоміжних репродуктивних технологій в Україні. Ефективність державного управління.* 2020. Вип. 3. С. 168-179.
2. Левчук Ю. *Теоретичні та практичні аспекти нотаріального посвідчення договору про надання послуг сурогатного материнства. Історико-правовий часопис.* № 2(14). 2019. С 77-83
3. Головащук А. П. *Правовий статус сурогатної матері. Бюлетень Міністерства юстиції України.* 2013. № 7. С. 66-70.
4. Кулі-Іванченко К.К., Трушкіна А.Д. *Проблеми та перспективи конституційно-правового регулювання сурогатного материнства. Науковий вісник публічного та приватного права.* Випуск 5, том 1, 2020. С 44-49
5. *Кодекс Республики Казахстан от 26 декабря 2011 года № 518-IV «О браке (супружестве) и семье» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 20.12.2021 г.)* URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31102748
6. Elly Teman. *TheBirthofSurrogacyinIsrael (review).* *Journal of Middle East Women's Studies.* Indiana University Press. Volume 2, Number 3, Fall 2006pp. 114-115. URL: <https://muse.jhu.edu/article/203345/pdf>
7. Сопель М. В. *Правові аспекти сурогатного материнства: Україна та США. Медичне право України: правовий статус пацієнтів в Україні та*

його законодавче забезпечення (генезис, розвиток, проблеми і перспективи вдосконалення). Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції 17–18.04.2008, м. Львів. С. 314–317

8. Юніна М. П. Загальна характеристика зарубіжного законодавства у сфері правового регулювання походження дитини, народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій. *Юридичний науковий журнал*. № 1. 2020. С 86–88.

9. Маркович Х. М., Крікало О. Б. Сурогатне материнство в Україні: проблемні аспекти правового регулювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 7. С. 194–197.

ФІНАНСОВИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ, ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ЯК ОДИН ІЗ КРИТЕРІЇВ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ **Вікторія Васіна,**

*старша викладачка кафедри правознавства та фінансів
Полтавського інституту економіки і права ЗВО «Відкритий
міжнародний університет розвитку людини «Україна»*

Розвиток та становлення у сучасній Україні правового суспільства вносить суттєві зміни у взаємовідносини людини і держави та зумовлює створення відповідних засад для найактивніших проявів правової свободи людини та забезпечення своєрідного механізму їх стимулювання, що призначений забезпечувати, з одного боку, найбільш вільне волевиявлення свободи, а з другого – правовий режим обмежень для держави. Із проголошенням незалежності та прийняттям Конституції в Україні уже зроблені перші кроки, які свідчать про те, що наша держава іде шляхом побудови правової держави, одним із найважливіших принципів якої, є положення про верховенство права, що передбачає такий розвиток національної правової системи, який відповідає загально визнаним нормам міжнародного права та загальноприйнятим міжнародно-правовим стандартам. На сьогоднішній день, ми можемо спостерігати процеси, які свідчать про те, що наша країна змушена приймати серйозні виклики і по збереженню державного суверенітету та територіальної цілісності, і по докорінній перебудові системи державного управління, і по реформуванню економічної системи у відповідності до європейських стандартів ринкової економіки. За таких умов, передбачається, що одним із основних пріоритетів діяльності держави є збереження економічної безпеки країни, яка є однією із найважливіших характеристик та критерієм ефективного функціонування національної економіки.

Економічна безпека характеризується таким станом економіки та інститутів влади, за якого забезпечується гарантований захист національних інтересів, гармонійний, соціальноорієнтований розвиток країни у цілому, достатній економічний та оборонний потенціал навіть за найнесприятливіших варіантів розвитку внутрішніх та зовнішніх процесів [1]. Основними напрямками державної політики національної безпеки України в економічній, соціальній